

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Міжнародне та європейське право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
трудового, екологічного та аграрного
права

Протокол № 4 від 28.11.2025

м. Івано-Франківськ - 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжнародне енергетичне право
Викладач	Мороз Галина Василівна, доц., к.ю.н., доц. кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	(0342) 507822
Е-mail викладача	halyna.moroz@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.pnu.edu.ua/informatsiia-shchodo-navchalnoho-protsesu-2/ Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Стратегічною та однією із основних галузей економіки будь-якої держави є енергетична галузь. Обмін та торгівля енергетичними ресурсами відіграють провідну роль у сучасних міжнародних відносинах. Енергоносії є одними з найважливіших товарів на світових ринках. Водночас, саме проблеми енергетичного розвитку та енергетичної безпеки для багатьох держав, в тому числі для України, є найбільш гострими і такими, що потребують якнайшвидшого врегулювання. Поступове скорочення викопних енергетичних ресурсів, кліматичні зміни, відсутність доступу до централізованих систем енергопостачання в більш ніж 2 мільярдів людей у світі зумовлюють необхідність прискореного переходу до доступної екологічно чистої відновлюваної енергетики. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р схвалено «Енергетичну стратегію України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», метою якої встановлено забезпечення потреб суспільства та економіки в паливно-енергетичних ресурсах у технічно надійний, безпечний, економічно ефективний та екологічно прийнятний спосіб для гарантування поліпшення умов життєдіяльності суспільства. На національному рівні, з метою демонополізації енергетичного сектору необхідно, перш за все, ставити питання про розвиток конкуренції, впровадження європейських норм та ринкових принципів роботи в енергетиці. Законодавче регулювання енергетичних відносин має розвиватися на основі активізації міжнародної співпраці та укладення відповідних міжнародних угод, які б спрямувались на реалізацію цілей енергетичної стратегії, забезпечення як національних інтересів України, так і всього міжнародного співтовариства. Важливим аспектом є проведення оцінки зовнішньополітичних позицій України та інших держав з питань енергетики.</p> <p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є міжнародно-правове регулювання міждержавних відносин в сфері енергетики, тобто система юридичних норм сучасного міжнародного енергетичного права, що регламентують питання міжнародної енергетичної безпеки, залучення іноземних інвестицій у енергетичну галузь, торгівлі і транзиту енергетичних ресурсів, екологічних аспектів використання енергетичних ресурсів, а також інші питання, які стосуються міжнародного енергетичного сектору.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері. 2. Україна як суб'єкт міжнародного енергетичного права. 	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів необхідних юридичних знань елементів структури міжнародного енергетичного права, розуміння механізму застосування норм міжнародного енергетичного права на міжнародному та внутрідержавному рівнях, а також дослідження основ енергетичної безпеки у світовому та національному вимірі.

Основними цілями вивчення дисципліни є сприяти глибокому засвоєнню студентами нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері міжнародних енергетичних відносин, в тому числі відносин щодо видобування, використання, торгівлі, транзиту, постачання енергетичних ресурсів; правильному тлумаченню і застосуванню норм сучасного міжнародного енергетичного права, які регламентують питання міжнародної енергетичної безпеки, залучення іноземних інвестицій у енергетичну галузь, торгівлі і транзиту енергетичних ресурсів, екологічних аспектів використання енергетичних ресурсів тощо.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного, логічного, критичного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

- СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування вітчизняних, європейських та міжнародних державно-правових інститутів.
- СК 6. Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.
- СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права України, права ЄС та країн ЄС.
- СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, які мають загальнодержавне чи міжнародне значення.
- СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ, які мають міжнародне чи національне значення, а також застосування набутих знань у професійній діяльності.
- СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів національного та міжнародного права, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання на базі актів національного законодавства України, законодавства ЄС, європейських країн та основоположних принципів міжнародного права.
- ПРН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (національних та іноземних).
- ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні вітчизняні та іноземні джерела, зокрема акти внутрішнього, європейського та міжнародного законодавства для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів правового значення з розумінням професійного та суспільного контексту.
- ПРН 14. Належно використовувати статистичну інформацію правового характеру, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права України, а також міжнародного і європейського права.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях (вітчизняного, європейського, міжнародного характеру), виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки державною та іноземною мовою.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські	18
практичні	0
лабораторні	0
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	081 Право	4-ий	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лаб заняття	сам.роб.
Тема 1. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку	2	2	8
Тема 2. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права	1	2	8
Тема 3. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України	1	2	8
Тема 4. Система джерел міжнародного енергетичного права	2	2	8
Тема 5. Принципи міжнародного енергетичного права	2	2	6
Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання	2	2	6
Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі.		2	8
Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики	2	4	8
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського
---	---

	<p>національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309 https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №13 від 27 червня 2024 р.) https://law.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на передостанньому семінарському занятті. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На письмову модульну контрольну роботу виноситься 3 описових завдання, які оцінюються по 5 балів, і 5 закритих тестових запитань, які оцінюються по 1 балу. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри: https://ktetap.pnu.edu.ua/denna-forma-5/, а також в системі дистанційного навчання: https://d-learn.pnu.edu.ua. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).</p>

Підсумковий контроль

Залік у письмовій формі.

Для студентів, які не мають заборгованостей та отримали мінімальну кількість балів не менше 50, залік виставляється на останньому семінарському занятті відповідно до МРПОУ. Для студентів, у яких на момент виставлення заліку були заборгованості, залік проводиться письмово, після усіх відпрацювань.

На залік виноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 30 балів, 2 коротких завдання нормативного змісту, які оцінюються по 20 балів.

Максимальний бал за залік становить 100 балів.

Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимум 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1–3.1.4.3 МРПОУ).

Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://ktetap.cnu.edu.ua/денна-форма-навчання-5/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять

відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf.

Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. Кориневич А. О. Місце міжнародного енергетичного права у системі сучасного міжнародного права: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 224 с.
2. Право Європейського Союзу / за ред. В.І. Муравйова. Кн. 4. К. : Ін Юре, 2016. 400 с.
3. Дікарев О. І. Стратегії ресурсної дипломатії в рамках чотирикутника: Сполучені Штати Америки – Російська Федерація – Китайська Народна Республіка – Європейський Союз. Монографія. Київ : Юристконсультант, 2014. 304 с.
4. Ковальчук Т. Г. Щодо співвідношення екологічного, природоресурсного та енергетичного права України. *Співвідношення екологічного, природоресурсного, земельного та аграрного права*: матеріали до круглого столу 9 грудня 2011 р. / за заг ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. Х.: Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. С. 52-58.
5. Селеверстов С. С. Энергетическое право Европейского союза. М.: Аспект Пресс, 2014. 288 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в Методичних рекомендаціях до вивчення відповідної дисципліни, які надаються студенту в електронній формі до початку семестру.

<https://ktetap.cnu.edu.ua/денна-форма-навчання-5/>

Викладач:

к.ю.н., доц. Галина Мороз